

MARIN DRŽIĆ – VIDRA

(Dubrovnik, 1508. – Venecija, 1567.)

Gradanska biografija

- podrijetlom iz pučanske trgovачke obitelji
- prva naobrazba u Dubrovniku, kasnije se školovao u Sienni (studij prava, filozofije i književnosti)
- život u oskudici; često mijenjao zaposlenja: rektor dviju crkava, orguljaš u stolnoj crkvi, pisar u uredu soli; rektor studentskog doma, prorektor sveučilišta
- sobar i tumač austrijskoga grofa; urotnik (pisma toskanskom vladaru Cosimu I. Mediciju)

Stvaralačka biografija

- ljubavna petrarkistička poezija: *Pjesni razlike...*
- dramsko stvaralaštvo: pastorale, komedije i jedna tragedija
- djela su nastajala **prigodno**, često po narudžbi, prikazivana su na pirovima vlastele, u izvedbi kazališnih družina (pučkih i plemičkih): *Pomet-družina, Njarnjas, Gardzarija*
- *Urotnička pisma* – želi podjelu vlasti u Dubrovačkoj R.

PASTORALE

- *Tirena, Venera i Adon, Grižula, Pjerin, Mande (Tripče de Utolče)*
- pisane u stihu ili kombinacijom stiha i proze
- prethodnici: Mavro Vetranović, Nikola Nalješković
- spoj domaćeg i stranog (talijanskog) utjecaja
- 5 činova
- složenost dramskog zapleta
- kombinacija idiličke ekloge i „vlaške scene“ (uz likove pastira i vila, Držić uvodi likove seljaka iz dubrovačkoga zaleđa koji se zaljubljuju u vile i u središtu su smiješnih prizora zbog govora, načina razmišljanja, navika, mana...)
- suprotstavljenost: idila života u Dubravi – obična stvarnost (izmišljeni svijet vila i mitoloških bića isprepletan sa stvarnim svijetom)
- kritika dubrovačkih mana i pojava
- filozofska, moralna i društveno-politička utemeljenost
- radnja popraćena elementima pjesme i plesa
- sretan završetak

DUNDO MAROJE

- najpoznatija komedija
- radnja se događa u Rimu (gradski trg); grad – mjesto uživanja i raskoši
- Prolog negromanta Dugoga Nosa – alegorija o postojanju dvije vrste ljudi (*ljudi nazbilj – ljudi nahvao*): suprotno očekivanju, likovi gospodara se pokazuju kao ljudi nahvao
- osnovni dramski sukob: rasipnost (Maro Marojev *penda očeve* dukate na kurtizanu Lauru) – škrtost (Dundo Maroje za dukatima dolazi u Rim)
- gospodari – sluge
- glavno lice komedije i pokretač dramske radnje: **Pomet Trpeza** (sluga njemačkoga plemića Uga Tudeška koji je također zaljubljen u Lauru)
- Pomet: renesansni čovjek, spretan, brz, mudar i strpljiv; filozofija **akomodavanja** (prilagodavanja); moralno superioran ostalim licima; do pobjede dolazi mudrošću i spretnošću
- svjetom gospodari Sreća (Fortuna), a mogu je svladati samo iznimni pojedinci poput Pometa
- završetak: pomirenje suprotnosti, triumf renesansnoga duha
- jezična diferenciranost likova (jezik je element karakterizacije: podrijetlo, pripadnost staležu, način razmišljanja)

KOMEDIJE

- plautovska komedija; učena komedija (*commedia erudita*)
- struktura: Prolozi + 5 činova
- jedinstvo mesta, vremena i radnje
- realističnost prikaza dubrovačkih prilika
- satirički odnos prema vremenu i sredini, politička kritika
- slika različite tipove ljudi, različite mane i nedostatke
- jezična karakterizacija likova
- oštra suprotstavljenost gospodara i sluge
- Novela od Stanca** – prva komedija; farsa s elementima pastorale u kojoj objesni dubrovački mladići priređuju *novelu* (šalu) naivnom seljaku Stancu koji se želi pomladiti
- Skup** – prerada Plautove komedije *Aulularia*, no samo u osnovnom zapletu; komedija kritički ismijava škrtost stavljajući u središte zapleta motiv *tezora* (blaga), koje je škrtomu starcu Skupu važnije od svega, i od sreće vlastite kćeri Andrijane koju želi udati za staroga i bogatoga susjeda koji ne traži miraz; Andrijana voli mladoga Kamila, nećaka bogatoga susjeda, a sretan završetak omogućuju sluge
- Dundo Maroje, Pomet** (nesačuvana komedija)

ZNAČENJE

- jedan od najistaknutijih europskih komediografa renesanse i manirizma
- u svojim djelima prikazao renesansni duh u kojemu sposobni i razumni (*ljudi nazbilj*) odnose pobedu nad *ljudima nahvao*
- realistički prikaz dubrovačkoga društva 16.st. (mane i negativnosti) prikazane antitezama (mladost – starost, rasipnost – škrtost, selo – grad, razum – ludost...) – kritika dubrovačke stvarnosti
- anticipira kasnije trendove; uvodi nove književne i kazališne postupke